

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Apologia Petri Stevartii Leodii, Theologiae In Academia
Ingolstadiana Professoris, Ad D. Mavritivm Ibidem
Parochi, Consilarii Ducalis Bauarici, & ad SS. apostolos,
Coloniæ, Præpositi. Pro Societate ...**

Stevartius, Petrus

Coloniae Agrippinae, 1594

VD16 S 8949

De Scholis Societatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70292](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70292)

inexplicabilis mentiendi libido, quæ facit, vt omnia per-
scrutare & calumniare. Ego mihi ita persuadeo; aut nemi-
ni hoc priuilegium, aut Societati IESV tribuendum fuisse,
quæ tali beneficentia nunquam abusa esse visa est. Vobis
certè talia largiri non expedit, qui etiam publicè indignis
defertis hos honores. Nam qualis tu Polycarpe Doctor sis,
illi scient, qui te labem ac lutum huius ordinis iam dudum
pronunciârunt.

*Lege epistolâ
Maioris in
Novis Nouo-
rum.*

Sed quòd solida Iesuitarum doctrina non sit, hîc plurib.
haud examinabo. Scripta ac libri, conciones, disputatio-
nes eorum loquuntur, quæ quamuis tibi Vox Stentorea, aut
vocalior omnibus asinis, quos videt Sol oriens & occidēs,
esset, nunquam tamen obmutescunt, nec Iesuitarum erudi-
tionem prædicare desinent. Penè illud exciderat, quòd ais;
Doctores vestros Iesuitarum asinam rudiatem ad oculum sæpius demonstrasse.
Heu penè corruì hoc clamore & argumento tuo asinino.
Quæso si conuertam ego orationem, & dicam: Iesuitas ve-
stram asinam rudiatem clarissimè patefecisse: quid di-
ces? Mentiri me? at ego te magis mentiri aio, & ad Iudi-
ces prouoco, non tantùm Catholicos, sed etiam vestræ per-
suasionis. Fatebuntur, scio, Iesuitas indoctos nequa-
quam esse.

*Patrum So-
cietatis eru-
ditio nõ ege-
nestrò testi-
monio, cum
id à toto orbe
habeat.*

Verùm vix aliter fieri poterat, quàm vt inscitix ac igno-
rantix Iesuitas condemnares, quo hac calumnia fulciretur
altera maior, quæ, si Iesuitæ docti haberentur, rideretur aut
exsibilaretur. Maius enim mendacium molitur Polycar-
pus, quod & ipsum doctrinam Iesuitarum nonnihil attingit.
In scholas Iesuitarum irruit, easq; funditus euerfas cu-
pit. Ringitur enim ac rumpitur penè inuidia, quòd videat
tot Collegijs Iesuitarum tantum honestissimorum adole-
scentum numerum erudiri, & in omnibus penè prouincijs
ac regnis florem iuuentutis Iesuitarum curæ ac disciplinæ
committi. Animaduertit quoque (oculatus tantùm ad ea
videnda, quæ calumniari possit, quæque ipsum reddant mi-
seriorem ac Iesuitis inimicum magis) ex scholis his Iesui-
tarum non solum religionem cõstabiliri, sed ipsam etiam

*De scholis So-
cietatis Iesu.*

Societatem augeri ac conseruari. Hinc enim postea Re-
rumpub. Administratores, Gubernatores Ecclesiarum exi-
stunt. Hinc noui foetus, noui Iesuitæ eliguntur, qui Veteri-
bus succedant. Et hi omnes constantissimi videntur, quo-
niam illis Catholicam Religionem cum lacte penè matris
Iesuitæ magno studio instillant. Atque hoc est, quod Poly-
carpum excruciat animi, cum vix inueniri potuerit ratio
accommodatior restituendæ fidei Catholicæ, quàm cum
literis ad priscam pietatem à teneris annis adolefcetes in-
formare. Et verò senserunt iam Hæretici, quem fructum
scholæ Iesuitarū tulerint, cum paucissimos ex Iesuitarum
discipulis circumuenire ac erroribus suis implicare potue-
rint. Et vident manifestè, spes suas ac vaticinationes eludi:
neque interire in Germania regnum, vt vocant, Papisti-
cum; sed cæremonias Pontificias, ornamēta templorum,
peregrinationes, venèrationes Sanctorum, & similia ma-
gis penè nunc apud plerosque in vsu esse, quàm olim. Quan-
tumcunque verò ea Prædicantes irrideant, nihil tamen ef-
fici, nisi vt ipsi tanquam stolidi & stulti rideantur. Sed au-
diamus tandem, quid de Iesuitarum scholis æstimet Poly-
carpus noster. Præmunirem animos vestros, Serenissimi
Principes ac Illustrissimi Ordines, nisi iam assueuissetis o-
rationi Polycarpi, qui suffocaretur sanè, nî mendacia & ca-
lumnias extruderet.

*Patres Socie-
tatis IESV si-
ne mercede
Iuuentutem
erudiant, &
quare.*

Primum enim significat Iesuitas gratis in literis Iuuen-
tutem informare, vt eo artificio leuioris fortunę homines
& fæx populi suos illis committat liberos, quos postea ipsi
seducant, & ad Societatem pelliant. Geminum, imò ter-
geminum mendacium. Cur Iesuitæ gratis doceant, tantof-
que labores, quanti Iuuentutis informatoribus exantlandi
sunt, sine spe precij aut præmij humani obeant: est, vt eò fi-
delius in hoc tam sancto & necessario opere elaborent,
quippe qui DEVM ipsam Remuneratorem expectent; &
vt ostendant, quid in educanda & docenda Iuuentute Chri-
stiana quærant, nempe nullum lucrum aut mercedem, sed
Ecclesiæ Catholicæ vtilitatem, & fidei conseruationem
ac pro-

ac propagationem. Quis verò est tui Polycarpe dissimilis, qui non potius miretur Iesuitas homines doctissimos, & quorum plerique inter ceteros suos ciues opibus ac honore, vel propter natales, vel propter virtutem & sapientiam florere potuissent, eò se sponte demittere, vt, ad quod multi vix magnis præmijs & lucro incitarentur, ipsi alacriter subcant, & deuorent huc puluerè & miserias scholasticas, tanta diligentia & fide, quanta vix vnquã in alijs comperta est.

Neque solùm instituunt ad breue tempus, sed quodammodò in perpetuũ se huic muneri dedicant, ita vt vbi scholæ Societatis sint, eam regionem vel ciuitatem nihil omnino de Iuuentutis formatorib. sollicitos esse oporteat. Tanta enim cura studioque hoc agitur, vt si in aliqua Repub. ad ministranda, ea adhibeatur vigilantia & solertia ac prudentia, quam in suis scholis moderandis adhibet Iesuitæ, eam beatam & fælicem futuram nullatenus sit dubitandum. Vidimus & mirati sumus tùm in hac Academia, tùm in alijs, ex quibus initijs ad quod fastigium & perfectionem peruenierint scholæ Iesuitarum; quantumque quotidie adhuc elaboretur, vt nihil scholastica Respub. detrimenti patiatur. Tu homo furiosus ac importunus, illis etiam inuides, si ob tantum beneficium, quod toti orbi præstant, vbi habitent, vnde viuant, habeant. Et alio loco iterum horrendum mentiris, cum dicis, eos mercedem nullam accipere, sed si pro labore mittantur ad Collegia coronatorum aliquot millia, hæc verò eos accipere libentissimos & porrecta manu. Non solùm mendax, sed etiam plumbeus ac bliteus es. Non intelligis, quid inter mercedem & eleemosynam intersit, quod docerem ego, si terantum asinum ad hæc intelligenda dignum vel aptum iudicarem. Aio igitur mentiri te impudentissimè; Iesuitas acceptaturos etiam multa millia coronatorum, si pro labore, quem in scholis sustinent, offerantur. Non enim acceptabunt pro labore quidquam, cum ne id faciant, eorum sit legibus ac decretis cautum, quorum sunt semper obseruantissimi.

Patres Societatis Iesu in æternum se. destinant instituendis adolescentibus

Constit. Soc. Iesu, part. 3. c. 1. paragi. 8.

Auda-

Mentitur Polycarpus factum tantum adolescentium in scholis Societatis erudiri.

Audacissimè quoq; mentitus es, humilioris tantum fortis & abiectos homines liberos suos in disciplinam Iesuitis tradere, vt scilicet illud pecuniolæ, quod alijs Præceptoribus dandum est, lucrifaciant: quasi nullos ingenuos, nullos nobiles, nullos meliore loco natos habeant discipulos: quo mendacio ideò vsus es, vt ijs, qui de Iesuitis nihil certi habent, persuaderes, Optimates Catholicorum, Iesuitas horrere, nec suos ipsis liberos committere; atque adeò vt Societatis nomen obscurares. Atqui tantum hoc est mendacium tuum amentissime, vt verius dici posse videatur, nullos penè nisi Optimatum liberos à Iesuitis informari: quanquam enim, quoniam commune bonum spectat Societas; non discernit ipsa inter pauperes ac diuites, nobiles aut ignobiles, sed omnes omnino, qui ipsis formandi traduntur, quacunque sint condicione, diligentissimè ad omnem virtutem & eruditionem erudit: tamen tam multos habet & tanto splendore generis toto orbe discipulos, vt præ illis cæteri tenuiores vel nulli vel pauci videantur, Testis est vel vnica hæc Academia Ingolstadiensis, quæ non tantum in lectionib. & studijs altioribus, tum Iesuitarum, tum aliorum Doctorum, sed etiam in scholis inferioribus, in quibus ad humanitatem instituuntur, auditores habet non Bavaros tantum, sed aliarum quoque nationum Germaniæ totius, tum etiam Polonos, Gallos, Italos nobilissimos. Scilicet viles animæ, Polycarpo sunt amplissimarum ciuitatum ac regionum, Senatorum, Consiliariorum, Patriciorum, Nobilium, Baronum, Comitum, Palatinorum, Marchionum, Principum filij. Ob sordes, ob auaritiam hos ad scholas, ad Academias Iesuiticas & Catholicas parentes mittunt: quique liberorum causâ ingentes faciunt sumptus; illi vt duos aut tres aureos quotannis Ludimagistro soluendos comparcant, Iesuitas eligunt, corruptores adolescentum, indoctosquæ Magistros. Non te pudet Polycarpe? Non agnoscis amentissimas tuas contumelias, non in Societatem IESV tantum, sed in omnes eos redundare, qui apud Patres Societatis IESV literis operam

ram nauarunt. Quocunque tu per ditiones Catholicas iter facias, reperies viros nobilissimos & potentissimos opibus & auctoritate, qui vel ipsi gloriantur Iesuitarum discipuli fuisse, vel cum gaudio narrent se liberos suos in Iesuitarum scholis alere. Ergo hoc ipso tueos sordidos, viles, abiectos existimabis, & persuadebis, credo, vt omissis Iesuitis aliquem Ludimagistum malè natum, malè institutum, malè eruditum, qui paulò post Polycarpus quispiam impurus, clamorosus Prædicans sit futurus, quærat, cui charissima pignora sua commendet potius, quàm istis, quos solus amor DEI, & vtilitas communis permouet, vt Iuuentutem instituant.

Verùm non ita leuiter agit Polycarpus: Tales enim parentes, qui liberos suos tradunt Iesuitis, stultissimos vocat, imò etiam Idololatrias, præterea sacrificos Demonis: quod Moloch idolo & Diabolo suos liberos tunc sacrificent. In hac ipsa Academia præter nobilissimos, quorum vix iniri potest numerus, iuuenes ex Baronum, Comitum, Marchionum, Principum familijs clarissimis & illustrissimis, his proximis annis ex sola Bauarica Domo quatuor Serenissimi iidemque lectissimi Principes, Carolus, Ferdinandus, Philippus, Maximilianus Primogenitus ad Ecclesiæ defensionem nati, Serenissimi Guilielmi Bauariæ Principis Filij: Ex familia Austriaca Serenissimus Ferdinandus Archidux Austriae, Princeps præstantissimus, Caroli Filius Primogenitus, Iesuitis Præceptoribus libentissimè ac felicissimè vsi sunt pluribus annis, nõ priuatim solum, aut in studijs grauioribus, sed etiam in ipsis eorum scholis inter reliquam Academicam Iuuentutem, quæ tantis Principibus non ita vilis & abiecta est, quam Polycarpo. Horum ergo tam insignium Principum optimos & serenissimos parentes Polycarpus quoque stultos iudicat, Idololatrias pronunciat, & liberorum suorum interfectores proclamat, eo solum nomine, quod Iesuitis Præceptoribus erudiendos suos liberos commendârint. Tam cæca est in Polycarpo mentiendi libido, vt non dispiciat, quem feriat, dum Iesuitis solum maledicat. Paria de ipsis Iesuitarum Academijs, deq;

Polycarpus stultos & Idololatrias & parricidas nominat, qui liberos suos Societati IESV committunt.

Præ nimia rabie inuidia

F

omni-

*in Societate
Iesu, præter
opinionem di-
scrimini ma-
ximè irreti-
tur Polycar-
pus.*

omnibus ferè eorum Collegijs ac scholis dici possent, quarum multa sunt etiam hac nostra frequentiores. Iam enim scholas habent, in quibus supra duo millia discipulorum ex diuersissimis regionibus congregatorum conuenerunt. Certè ea ferè vbiq̃ue est ratio temporum, vt nemo tenuioris fortunæ extra patriam liberos suos ad liberalia studia prosequenda alere possit: ex quo etiam Polycarpi mendacium coargui posset. Sed ante omnia hæc refellunt illi ipsi, qui Iesuitarum discipuli fuerunt, homines nobilissimi, doctissimi, sapiētissimi. Quæ Respublica clarior aut illustrior est? quis Ducatus? quod regnum? quæ prouincia? in qua non inuenias Iesuitarum discipulos, homines pollētes opibus, aut virtute, aut prudentia? Quos si viles fuisse dicas, dum Iesuitarum discipuli essent; ne, magna Iesuitis debetur gratia, qui etiam tenuium ingenia ita perpolire possunt, vt tãtam gloriam assequantur: Sin autem etiam natalium ac ingenuitatis decore semper fuerāt ornati, tu Polycarpe de mendacio erubesceres, si quidem vllum rubori ac pudori in corpore tuo locum reliquisses. Taceo quot Episcopos, quot amplissimarum dignitatum Ecclesiasticarum viros doctissimos, eloquentissimos, sapientissimos, ac simul etiam vitæ integritate Hæreticis quoq; multis probatissimos, scholæ Iesuitarum ac Collegia produxerint. Demùm verè affirmo, nullius gentis, nullius ordinis ac dignitatis sunt homines, ex quibus non multi Iesuitas Præceptores habuerint magno suo & Reipublicæ bono.

An & quomodo ex scholis Societatis, ipsa augetur.

Porro ideò videtur hanc quoque calumniam struxisse Polycarpus, vt inde concluderet, Societatem IESV ex hominibus abiectis & viliissimis conflatam esse. Ita enim ratiocinatur: Scholæ Iesuitarum quasi plantaria quædã sunt ipsorum, ex quibus eos, qui maximè proficiunt, seligunt, seducunt, & blanditijs inescant, donec tandē in suam nassam miseros pertrahant & seruitute Iesuitica premant. Atqui discipuli eorum, vilium ac tenuiorum sunt liberi: Igitur etiam ex infimæ sortis hominibus hæc Societas constituitur, ijs nempe, quos in scholis suis deceperunt. Verba mihi desunt,

desunt, Polycarpe, ad tuam demonstrandam nequitiam & mendacitatem, vt necessariò mihi eadem repetenda sint. At quoniam tuijsdem verbis diuersa construis mendacia, minus mihi vitio vertes, si ijsdem verbis interdum repetitis diuersa tua mendacia confutauero. Iesuitas humaniter Iuuentutem tractare, non nego: addo etiam pijs ac literatis munusculis solere illos sibi teneriorum animos conciliare; sed quò fine? Eo scilicet solùm, vt his pellecti, incitentur ad amorem Præceptorum & literarum, vt potius beneuolentia, quàm seueritate regantur. Imò eo ipso, quòd agnoscant Patres Societatis, non se seruilium puerorum ingenia, sed ingenuorum & nobilium instituenda suscepisse, laudis & gloriæ ac præmiorum potius cupiditate, quàm timore pœnarum ad diligentiam suæ fidei commissos per mouere conantur.

Sed quòd ad Societatem suam pelliciant blandimentis & illecebris, hoc falsum est. Primùm consuetudo & lex repugnat. Deinde maiorem penè Iesuitæ curam, sollicitudinem & iudicium adhibent in Tyronibus admittendis, quàm quisquam fortè in eligendis amicis adhibeat. Præterea in ætate puerili nemini ad eorum Societatē aditus patet. Tùm si quis etiam matura atate, & constante voluntate illis se adiunxerit, biennium totum concedunt, quo tempore ad mores Societatis instituitur, quos si probet, & probetur ipsius quoque virtus ac pietas, tum demùm vt votis se obstringat permittitur. Omitto enim plura dicere. An verò quisquam potest se deceptum dicere, qui post tantum temporis spacium sponte aliquod vitæ genus elegit, cum toto illo tempore in potestate eius esset, vel eligere, vel deserere institutum vitæ genus? Quòd autem multi quoque ex discipulis non blanditijs, sed potius eruditione, integritate, ac pietate vitæ, morumque, item concordia, quæ inter Iesuitas est, ac demùm ipso genere viuendi tam religioso & honesto pelliciantur, & Societatem cum suis Præceptoribus inire desiderent, quis miretur, aut quis inuideat? Sicut neque illud vel mirandum vel reprehendendum est, quòd aut

Patres Societatis Iesu tantum abest vt blandimentis ad se pertrahant iuuenes vt eos etiam diuissime probent.

Prima pars Constitutioni Societatis Iesu de admittendis ad Societatem accuratè tract.